

מרכז ניר כץ למאבק באלימות ובלהט"ב

דוח שנתי תשע"ג

1/8/2012-1/8/2013

דבר מנכ"לית האגודה

מרכז ניר כץ למאבק באלימות ולהט"ב בפוביה, אשר הוקם בראשון לאוגוסט 2012 במסגרת האגודה לשמירת זכויות הפרט (אגודת הלהט"ב) ותחת אחריותה המקצועית, מיועד להתמודד עם התופעות הרווחות של אלימות, אפליה ופגיעות בקהילת הלהט"ב על רקע של שנאה ובורות, כמו גם עם תופעות של אלימות ופגיעות של חברי הקהילה בינם לבין עצמם.

כמה אירועי אלימות נגד הקהילה הגאה חרוטים בזיכרון הציבורי בישראל. הבולט והטראגי שבהם הינו הרצח בברנוער. במוצאי שבת, 1 באוגוסט 2009, בשעה 22:30, נכנס אדם אל מועדון האגודה לשמירת זכויות הפרט בתל אביב. במקום התקיימה באותה עת פעילות נוער קבועה בשם "הברנוער". הרוצח החל לירות כלפי הנוכחים במקום.

בסופו של הערב מניין הנפגעים עמד על 10 פצועים, עשרות נפגעי חרדה, ו-2 הרוגים - **מדריך הנוער ניר כץ וליז טרובישי ז"ל**.

היה זה אירוע האלימות הקשה ביותר אי פעם כלפי קהילת הלהט"ב בישראל, אך לא היחיד. אירועי אלימות ופגיעה רבים נוספים קורים בכל רחבי הארץ אך עד כה לא דווחו בצורה המאפשרת קבלת תמונה ברורה יותר לגבי היקף התופעה. רבים מהם כלל אינם מדווחים אלא כמידע העובר מפה לאוזן.

כך גם מקרי הלהט"ב בפוביה במקומות עבודה, סירוב להשכיר דירה לבני זוג מאותו המין, סירוב לשרת להט"בים בחנויות, אירועי פגיעה ובריונות במערכת החינוך, בצבא ועוד.

הקמתו של מרכז ניר כץ נועדה להוות את גורם השינוי בייחס למצב עגום זה.

נטלי שדה

מנכ"לית האגודה

להט"בופוביה מתייחסת למצבים נפשיים ולמניעים פסיכולוגיים של פרט, קבוצה או קהילה, המתבטאים בחוסר סובלנות, סלידה, כעס, השפלה, דיכוי או רחמים ומופנים כלפי לסביות, הומוסקסואלים, בי-סקסואלים וטרנסג'נדרים. להט"בופוביה נסמכת על מיתוסים וסטריאוטיפים שליליים, המצדיקים אפליה על בסיס אוריינטציה מינית ומגדרית, לפיה סגנון החיים של להט"ב שונה מהותית מסגנון החיים ההטרוסקסואלי ולכן יש להוקיעו. תפקידה של הלהט"בופוביה נתפס, כמחזק את החלוקה המעמדית-מגדרית בחברה.

פיזור גיאוגרפי של אירועים להט"בופובים ברחבי הארץ

אירועי להט"בופוביה אינם מוגבלים לפריפריה. הם מתרחשים גם בגוש דן, ואף בתל-אביב, אזורים הנהנים מתדמית ליברלית ופתוחה.

חזון המרכז ודרכי פעולתו

מרכז ניר כץ למאבק באלימות ובלהט"בופוביה יפעל למיפוי מפורט ככל האפשר של תופעות האלימות והפגיעה בקהילה הגאה. מיפוי זה יהווה את הבסיס לתוכניות התערבות ומניעה שיובילו לצמצום מימדי התופעה.

בשלב זה כולל המרכז:

- מרכז דיווח אינטרנטי
- מרכז דיווח טלפוני
- קמפיין תקשורתי פנים קהילתי לעידוד הפניות והדיווחים
- בניית מערכת יחסים מובנית ומוגדרת עם המשטרה
- בניית בסיס נתונים אמין ומסודר
- הפקת דוחות תקופתיים ופרסומם

לאחר מעצר חשודים בביצוע הרצח בברנוער, במהלך חודש יוני 2013, ופרסום חשדות כנגד פעיל מוכר בקהילה הגאה, התרחש גל להט"בופובי חסר תקדים, בעיקר בבלוגים, טוקבקים וכתבות, במסגרתו הואשמה הקהילה הגאה כולה בביצוע פשעי מין - והסטראוטיפים הוותיקים הקושרים בין הומוסקסואליות לבין פדופיליה ותקיפת נערים חזרו שוב ושוב.

חומרת האירוע המדווח (על פי תחושת הנפגע/מדווח)

מתוך המקרים המדווחים, שני שלישים נכללים בדרגות החומרה הקשות ביותר (4-5) לעומת 10% בלבד הנכללים בשתי הדרגות הקלות ביותר. מכך מצטיירת תמונה מדאיגה בדבר החומרה של המקרים המדווחים.

מגדר המדווחים (בהתאם לאופן ההצגה העצמית של הנפגע)

מתוך הנתונים עולה באופן מובהק כי חלקה של האוכלוסיה הטרנסג'נדרית מתוך כלל הדיווחים על פגיעה להטבופובית גדול באופן ניכר ביותר ביחס לגודלה של קהילה זו. כשמונה אחוזים מכלל הפגיעות נוגעות לאוכלוסיה זו. מדובר באחוז עצום המצביע על הפגיעות הגדולה של אוכלוסיה זו, ועל הצורך להגביר את המודעות, בתוך המשטרה, לצרכים המיוחדים של הטרנסג'נדרים. אנו משערים כי לאור תהליך של בניית אמון עם הקהילה הטרנסג'נדרית עליו אנו שוקדים, מספר המקרים המדווחים סביר שאף יגדל.

30%

* בית עסק, שירות, משרד ממשלתי וכדומה
** רופאים, פסיכולוגים, עו"סים וכד'

בחינת הקטגוריות השונות של אירועים להט"בופובים אשר דווחו למרכז הדיווח מעלה כי האדם הלהט"ב חשוף לפגיעה להט"בופובית לכל אורך מעגל החיים - מבית הספר, דרך השירות הצבאי, מערכת ההשכלה הגבוהה, ועד מקום העבודה, ואף בית המגורים והשכונה. גם במסגרות נותנות שירות שונות נתגלו פגיעות להט"בופוביות, ובהן בתי עסק, שירותי הממשלה, מסגרות טיפוליות ועוד.

מתודולוגית פעולה: מתן מענה לנפגעי להט"בופוביה כחלק ממארג סיוע משולב

מעבר לריכוז הדיווחים עצמם מטרת הקמת המרכז הינה מתן מגוון מענים רחב ככל הניתן לנפגעי להט"בופוביה. לשם כך משלב המרכז את המענים הקיימים כיום באגודה ובקהילה כולה ופועל לפיתוח מענים נוספים. כיום, הפונים אל המרכז מופנים דרכו אל שלל מענים אותם מפעילה האגודה:

- יש עם מי לדבר - קו הקשב והתמיכה
- השירות הפסיכו-סוציאלי
- השירות המשפטי
- מעקב עד סוף טיפול
- טיפול תקשורתי

המצב הקיים בשטח: בדומה למצב הידוע ממקומות אחרים בעולם, הדו"ח חושף כי גם בארץ קיימות מספר נקודות קושי במגע שבין המשטרה לבין הקהילה הגאה. בעיה ראשונה הינה גישת השוטרים בחלק מן המקרים של אלימות כלפי להט"ב עליהם היא מדווחת, ואף חמור מזה, לעיתים המשטרה היא בעצמה הצד האלים והפוגע. בנוסף, גישתם של חלק מן השוטרים, המשולבת בחשדנות המוטמעת בקהילת הלהט"ב אל מול גורמי ממסד ושלטון, יוצרת אי אמון בסיסי של חברי קהילה במשטרה, תת דיווח על אירועים ופגיעה ביכולתה של המשטרה למלא את חובתה ולהגן על ציבור הלהט"ב.

פעולות שנקטו, וביסוס שיתוף פעולה עם המשטרה: אחת מפעולותיו הראשונות של מרכז ניר כץ הייתה פתיחה בהליך הידברות ויצירת קשר עם המשטרה, לצורך לימוד משותף של הבעיה והגדרת מענים.

בין היתר נערכו ישיבות עבודה עם:

- מפכ"ל המשטרה רב-ניצב יוחנן דנינו,
- מפקד מחוז ת"א היוצא ניצב אהרון אקסול
- רב-פקד אורלי נצר-אל, ראש מדור נפגעי עבירה במשטרת מחוז ת"א
- מערך הייעוץ המשפטי והדוברות של המשטרה

לשמחתנו מצאנו במשטרה דלת פתוחה, והכרה בבעיה ובחובת המשטרה לספק פתרון, ובראש ובראשונה מפכ"ל המשטרה הביע רצון רב ונכונות לפתוח במהלך מעמיק בנושא.

האם האירוע דווח למשטרה?

מיעוט הדיווח למשטרה (17%), בקורלציה לחומרת הפניות המדווחות, הכוללות גם אירועי אלימות והטרדה חמורים, מצביעה על חסם משמעותי בדיווח למשטרה. נדרשת פעולה שתוביל לעידוד הנגישות בקשר בין הקהילה למשטרה.

צפי וציפיות לעתיד

- **הכשרה:** השתלבות בתוכנית ההכשרות של המשטרה עוד בשלב ההכשרה הראשונית (צוערים), והעברת סדנא ומידע אודות הקהילה ע"י גורמי מקצוע בקהילת הלהט"ב.
- **אנשי קשר:** גיבוש רשימת אנשי קשר במחוזות השונים, אשר יעברו הכשרה מיוחדת נוספת לטיפול בבעיות הקהילה.
- **מלווים לליווי קורבן עבירה:** גיבוש הנהלים לליווי קורבנות עבירה החל משלב הגשת התלונה ולאורך התהליך. התחלת יישום מערכת.
- **צוות שיטור ייעודי:** הקמת צוות שיטור ייעודי אשר לב עיסוקו והכשרתו הוא טיפול בבעיות הקהילה, על פי מודל הקיים במדינות רבות באירופה ובארה"ב.
- **מחוזות נוספים:** הרחבת הדיאלוג, ויישום התוכניות בכלל מחוזות המשטרה.

1. האירועים הלהט"בופובים מתרחשים בכל מקום
שטח ציבורי (חוף ים, רחוב), מקום עבודה, או בהקשר ביתי.

2. רק מיעוט של המקרים מדווח למשטרה
יש בכך להעיד על קושי של להט"ב בנגישות לשירותים הציבוריים ומערכות הסיוע.

3. מתוך המקרים המדווחים 8% נוגעים לאוכלוסייה הטרנסג'נדרית
בהם מקרים הכוללים אירועי תקיפה והשפלה חמורה, בה המשטרה שמשה גם כגורם אשר חיזק את חווית התקיפה וההשפלה. הדבר משקף את פגיעות האוכלוסייה הטרנסג'נדרית, ואת הצורך הדחוף ליצור שינוי ביחס המשטרה.

4. אירועי להט"בופוביה אינם מוגבלים לפריפריה
הם מתרחשים גם בגוש דן, ואף בתל-אביב, אזורים הנהנים מתדמית ליברלית ופתוחה. יש בכך בכדי להוכיח כי הצורך בפעילות חינוכית וחברתית (בבתי הספר ובמסגרות חברתיות אחרות) נחוצה בכל רחבי הארץ.

ניר כץ ז"ל

ניר כץ ז"ל נולד ב-18 ביולי 1983 לאמו, אילה, ולאביו, רמי כץ ז"ל, אשר נפל בעת שירות מילואים באסון צאלים א', ב-17 ביולי 1990, בהיותו של ניר בן 7. ניר גדל בגבעתיים ולאחר מכן במודיעין, והתגייס לשרות כמתכנת מחשבים באחת מיחידות המחשבים בחיל המודיעין. לאחר שחרורו החל ללמוד מדעי המחשב במרכז הבין-תחומי בהרצליה. לאחר יציאתו מהארון, ותוך שהוא חולק את חייו עם בן זוגו, תומס, בחר ניר בדרך חיים של נתינה והתנדבות למען הקהילה הגאה, וזאת כמדריך בקבוצת הנוער של האגודה - "ברנוער". ניר האמין בערכי הגאווה בזהותו, בנתינה לזולת, ובחיזוק הקהילה הגאה.

ב-1 באוגוסט 2009, בגיל 26 בלבד, נרצח ניר בפשע השנאה החמור בתולדות הקהילה הגאה בישראל. יהי זכרו ברוך.

לדיווח על אירוע להט"בופוביה: nirkatz.glb.org.il

"יש עם מי לדבר" - קו הקשב המידע והתמיכה של האגודה פועל בימים א'-ה' בשעות 19:30-22:30 בטלפון 03-6205591 או במייל yesh@glb.org.il

משרדי האגודה

רח' נחמני 28 ת"א, ת.ד. 29523 תל-אביב, 61294
03-6205590